

usi pogнали nemške kolone nazaj v treh sektorjih

Nemci utrpeli velike izgube v naskokih na ruske pozicije. Tristo nemških tankov razbitih v bitki s sovjetskimi četami. Berlin prižgal, da so nemške armade na vzhodni fronti naletele na močan odpor. General Gazzera, poveljnik ostankov italijanske armade v Abesiniji, kapituliral. Angleške bombe potopile dva italijanska parnika

7. jul.—Protinaskoki so ustavili prodiranje kolon proti Moskvi in v vsi poskusi Nemci prekoračili reko Dnieper. Stalinski trdnjavski črti, so izjavili, se glasi danes obljubo, da bo Nemci vrženi nazaj z velikimi izgubami v sektorjih na fronti, ki se od Črnega morja do

veljstvo rdeče armade je edilo protiofenzivo proti nem. V sektorju pri Ostro-Rusi uničili tristo nemških tankov, dvanajst težkih to in ujeli 500 vojakov. Ta je v bližini mesta Latvije, milijunovsko od Moskve.

več bitke so v teku v okolišnih od reki Dvini, 25 milj od Polotska. Motorne kolone v tem sektorju denovno. Dvoboj med ruski in nemškimi tanki se je pri Polotsku in Lepelu. Nemške čete so prešle v ofen pri Borzovu ob reki Bere-50 milj vzhodno od Moskve. milijunovsko od Moskve.

7. jul.—Ruska armada je preprečila nemškim četam napredovanje zgodovinske reke Dnepr, strateške ovire na poti Moskvi, kjer je Napo-izgubili na tisoče vojakov v boju umiku iz Rusije pred leti. Nemške kolone so sku-pretakovali reko v več kra-50 milj vzhodno od Moskve. milijunovsko od Moskve.

7. jul.—Ruska armada je preprečila nemškim četam napredovanje zgodovinske reke Dnepr, strateške ovire na poti Moskvi, kjer je Napo-izgubili na tisoče vojakov v boju umiku iz Rusije pred leti. Nemške kolone so sku-pretakovali reko v več kra-50 milj vzhodno od Moskve. milijunovsko od Moskve.

7. jul.—Ruska armada je preprečila nemškim četam napredovanje zgodovinske reke Dnepr, strateške ovire na poti Moskvi, kjer je Napo-izgubili na tisoče vojakov v boju umiku iz Rusije pred leti. Nemške kolone so sku-pretakovali reko v več kra-50 milj vzhodno od Moskve. milijunovsko od Moskve.

7. jul.—Ruska armada je preprečila nemškim četam napredovanje zgodovinske reke Dnepr, strateške ovire na poti Moskvi, kjer je Napo-izgubili na tisoče vojakov v boju umiku iz Rusije pred leti. Nemške kolone so sku-pretakovali reko v več kra-50 milj vzhodno od Moskve. milijunovsko od Moskve.

7. jul.—Ruska armada je preprečila nemškim četam napredovanje zgodovinske reke Dnepr, strateške ovire na poti Moskvi, kjer je Napo-izgubili na tisoče vojakov v boju umiku iz Rusije pred leti. Nemške kolone so sku-pretakovali reko v več kra-50 milj vzhodno od Moskve. milijunovsko od Moskve.

7. jul.—Ruska armada je preprečila nemškim četam napredovanje zgodovinske reke Dnepr, strateške ovire na poti Moskvi, kjer je Napo-izgubili na tisoče vojakov v boju umiku iz Rusije pred leti. Nemške kolone so sku-pretakovali reko v več kra-50 milj vzhodno od Moskve. milijunovsko od Moskve.

Domače vesti

Smrt vsela v enem dnevu dva v družini

Forest City, Pa.—Dne 22. junija je avtostruck do smrti povzročil štiriletnega slovenskega dečka Edvarda Mariniča, istega dne je pa umrl stric matere ponesrečenega dečka Frank Gerštel, star 54 let in doma iz Sv. Lovrenca ob Tomenici pri Trebnjem na Dolenjskem. Tako je smrt z nesrečo in boleznijo pobrala dva člana iste družine v enem dnevu, kar je redek slučaj. Pokojni Gerštel je bil v Ameriki 36 let in tukaj zapuščal ženo, dva sinova, hčer, dve sestre—Mary Starič in Angela Pevc—bratrance in sestrično. Bil je član društva 124 SNPJ.

Vesel dogodek

Strabane, Pa.—Družina Joe Nemanic mlajši je zadnje dni dobila brhko hčerko prvorojenke, SNPJ je pa dobila novo članico. Čestitke!

Vesti iz Kanade

Toronto, Ont., Kanada.—Dne 29. junija je prišel semkaj na obisk k svojemu bratu Antonu Klemenčiču iz Cheswicks, Pa. Z njim je prišla tudi njegova žena in tukaj sta obiskala več prijateljev in znancev.—Družina Frank Matjašič je dobila krepkega sinčka, naša jednota pa novega člana. Čestitke!—Dne 1. julija se je tukaj oženil Josip Ban iz Bele Krajine. Obilo sreče!

Vlada vrnila tovarno lastnikom

Clani avtne unije za oklic stavke

Washington, D. C., 5. jul.—Rooseveltova administracija je vrnila upravo tovarne North American Aviation Corp., Inglewood, Cal., lastnikom. To tovarno so okupirale federalne čete 9. junija, ko je avtorna unija CIO oklicala stavko. Čete so bile razrešene dolžnosti in okupacija tovarne preključena.

Roosevelt je, ko je izročil tovarno lastnikom, zapretil, da bo zaseda ponovno odredjena, če bo nastal nov konflikt med korporacijo in avtno unijo in rezultiral v ustavitvi produkcije. Tovarna izdeluje bojna letala za vojno mornarico in armado.

Cleveland, O., 5. jul.—Clani avtne unije CIO so se pri glasovanju izrekli za oklic stavke v tovarnah White Motor Co. Kdaj bo oklicana, unija ni povedala. Glasovanje glede oklica stavke je bilo odredeno, ko je kompanija odbila zahtevo glede zvišanja plače za deset centov na uro.

San Francisco, Cal., 5. jul.—Clani unije Communications Assn. (CIO) so zastavkali pri Press Wireless, ker je bila zahteva glede zvišanja plače za dvanajst odstotkov zavrnjena. Sedanja plača je \$45 do \$50 na teden. Kompanija je bila pripravljena zvišati plače za pet odstotkov.

Pogajanja med železničarji in magnati se razbila

Chicago, 5. jul.—Voditelji bratovščine strojevodij in kurjačev so naznanili polom pogajanj s predstavniki organizacije železniških magnatov. Bratovščina zahteva zvišanje plače za 30 odstotkov. Pogajanja, ki so bila zdaj pretrgana, so se pričela pred tremi tedni.

Amerika lahko izgubi svojo svobodo

Roosevelt pobil argumente izolacionistov

Hyde Park, N. Y., 5. jul.—"Ameriška politika je usmerjena v vseh ozirih za obrambo te hemisfere in svobodo oceanov," je rekel predsednik Roosevelt v svojem govoru, ki je bil po radiu razširjen po vsem svetu. Predsednik je govoril, ko je Amerika praznovala 165-letnico svoje neodvisnosti.

Roosevelt je udaril one, ki naglašajo, da so Združene države varne pred napadom. "Kadar mi ponavljamo obljube svoji deželi in zastavi, moramo to delati iz prepričanja, da je za to potrebno delo, odločna volja in žrtvovanje življenj, ako je to potrebno," je rekel Roosevelt. "Združene države ne bodo ohranile svoje svobode, če je bodo naše sosede izgubile. Kar Amerika danes potrebuje ni samo enotnost, solidarnost, temveč tudi akcija. Otroška fantazija je vera, da vlada sila ne more uničiti svobode povsod. Fundamentalna načela svobode, naglašena v Izjavi neodvisnosti, so bila pogajena po brutalni sili v vseh krajih sveta. Združene države so edine, ki jih še drže, a jih lahko izgube."

Lane govoril na srbskem shodu

Jugoslavija skušala odvrniti konflikt z Nemčijo

Chicago, 5. jul.—Arthur Bliss Lane, bivši ameriški poslanik v Belgradu, je na shodu jugoslovanskih grup orisal dogodke, katerim je sledil Hitlerjev napad na Jugoslavijo. Shod, na katerem je govoril, se je vršil na prostoru srbskega samostana Sv. Save v bližini Libertyville, čikaškega predmestja. Shoda se je udeležilo čez 7000 ljudi.

Lane, ki je bil poslanik v Belgradu tri leta, je povedal svojim poslušalcem, da nemški uradni krogi sploh niso hoteli razpravljati o sporu med državama:

"Vlada mladega kralja Petra ni preklicala pakta, katerega je sklenil prejšnji režim z Nemčijo na dunajski konferenci," je rekel Lane. "Storila je vse, kar je sploh mogla, da odvrne konflikt z Nemčijo. Nemški zunanji minister in visoki uradniki v Berlinu so vodili opozicijo proti vsem poskusom jugoslovanske vlade, da se konflikt izravna na miren način."

Med udeleženci so bile zastopane vse jugoslovanske grupe iz Chicaga in okolice.

Argentina hoče ostati neutralna

Buenos Aires, Argentina, 5. jul.—Predsednik Ramon S. Castillo je dejal, da bo skušala Argentina ohraniti svoje nevtralnost stališče v mednarodnih aferah. Zunanji minister Guinazu bo orisal vladno politiko glede nevtralnosti v svojem govoru v senatu. Argentina se ne bo vmešavala v zadeve, ki ne spadajo v njene področje. To velja za Ameriko in države v Evropi.

Resne komplikacije v Nemčiji?

Ankara, Turčija, 5. jul.—Turški krogi, ki so navadno dobro poučeni, so izjavili, da so dobili informacije iz zanesljivih virov o resnih notranjih komplikacijah v Nemčiji. Te so baje nastale kot posledica napada na sovjetsko Rusijo. Podrobnosti o homotijah niso bile objavljene.

JAPONSKA BO DRŽALA ROKE PROČ OD KONFLIKTA?

Tokijska vlada opazuje razplet dogodkov

VOJASKE ČETE NA POHODU

Tokio, 5. jul.—Člani vrhovnega vladnega sveta so na svoji izredni seji, katere se je udeležil tudi cesar Hirohito, zaključili, da se Japonska ne bo sedaj vmešala v konflikt med Nemčijo in Rusijo, temveč pazno motrila razplet na splošno. Zaključek je bil pozdravljen v vseh krogih.

Japonska je članica osiščane Rim-Berlin, zaeno pa je povezana s sovjetsko Rusijo s prijateljskim paktom. Poslaniki Nemčije, Italije in Rusije so se oglašili v uradu zunanjega ministra Matsuokaja po seji vladnega sveta in ga vprašali za informacije.

Zunanji minister je dejal, da Japonska ne smatra vojne med Rusijo in Nemčijo za zadevo, ki se tiče le dveh držav, temveč za zadevo, v kateri je tudi ona prizadeta. Japonska bo storila korake in se pripravila na vse, kar se lahko izčrpi iz rusko-nemške vojne.

Praden je bilo objavljeno naznanilo o zaključku vrhovnega vladnega sveta, je glasilo zunanjega ministrstva naglasilo, da mora Japonska uveljaviti svoj program, ki določa postavitev "novega reda" v vzhodni Aziji, nakar bo aktivno posegla v druge afere, katere je sedanja kriza potisnila na površje. Matsuoka je pozneje v razgovoru s reporterji priznal, da je situacija kritična.

Čungking, Kitajska, 5. jul.—Tu krožijo govorice, da je diktator Hitler postavil ceno za priznanje po Japonskih dominirane Cingvejevega režima v Nankingu. Ta je japonska pomorska blokada Vladivostoka, Sibijska. Napoved je, da se bo japonska blokada tega največjega in najvažnejšega ruskega pristanišnega mesta ob Pacifiku kmalu pričela.

V Čungking dospela poročila pravijo, da Japonska pošilja vojaške čete v Mandžurijo in francosko Indokino. To je dokaz, da so na pragu važni dogodki.

Podmornica potopi la turški parnik

Ladje potegnjene s Črnega morja

Ankara, Turčija, 5. jul.—Vlada je odredila potegnitv vseh svojih parnikov in ladij s Črnega morja, ko je podmornica, katere identiteta še ni bila ugotovljena, napadla in potopila turški parnik Refah. Čez 150 potnikov in mornarjev je izgubilo življenje.

V Ankaro dospelo poročilo pravi, da se je potopil turški tovorni parnik Vatan v Črnem morju, ko je zadel ob mino. Clani posadke so se rešili.

Zveza med Anglijo, Ameriko in Rusijo predlagana

London, 5. jul.—Manifest, katerega je izdala angleška komunistična stranka, priporoča ustanovitev zveze med Veliko Britanijo, Rusijo in Ameriko. Ta mora sloneti na podlagi vzajemne in vsestranske pomoči. "Zgradimo mogočno fronto angleških, ruskih in ameriških ljudstev," pravi manifest. "Ta naj vodi odločno borbo proti fašizmu po vsem svetu in izvojuje skupno zmago."

Rusija se zahvalila Ameriki

Borba proti Nemčiji se bo nadaljevala

Moskva, 5. jul.—Sovjetska Rusija se je uradno zahvalila Ameriki za stališče, ki ga je zavzela glede vojne med njo in Nemčijo, kakor tudi za obljubljeno pomoč. Svojo zahvalo je podprla z deklaracijo, da bo vztrajala v borbi, dokler ne bo Hitlerjeva vojna mašina razbita. Nemčija ne bo nikdar porazila Rusije.

Zunanji podkomisar S. A. Lozovski je v imenu sovjetske vlade dejal, da izjave predsednika Roosevelta, mornaričnega tajnika Knoxa in državnega podtajnika Wellesa, da bo Amerika pomagala sovjetom, so bile sprejete z velikim zadovoljstvom v Rusiji.

Amerika podprla urugvajski načrt

Kooperacija v obrambi zapadne hemisfere

Washington, D. C., 5. jul.—Amerika je sprejela in priporočila drugim ameriškim republikam odobritev politike in smernic, katere je očrtala urugvajska vlada in se tičejo konstruktivne ter praktične kooperacije v vseh zadevah obrambe zapadne hemisfere. Na podlagi urugvajskega načrta bi se vse ameriške republike obvezale, da ne bodo smatrale nobene države, če se v obrambi svojih pravic zaplete v vojno z državami na drugih kontinentih, za napadalno. Republike bi zavzele stališče dobrotljivih nevtralec proti zavojevanju ameriški državi in ji dovolili rabo svojih pomorskih in letalskih oporišč v času sovražnosti.

Zaeno s sprejetjem urugvajskega predloga so Združene države naglasile splošne smernice glede razpleta svetovnih dogodkov. To so storile v spomenici urugvajski vladi.

Nota, katero je podpisal državni podtajnik Sumner Welles, naglašala potrebo skupne akcije vseh ameriških republik v vseh fazah, "da se zagotovi bodočim generacijam tiste svobode in pridobitve, katere so izvajali naši predniki."

Nota pravi dalje, "da je črna tema bojazni, uničevanja in masne moritve zajela vso Evropo in velik del ostalega sveta. Nobena država ni varna pred napadom onih, katerih cilj je dominacija vsega sveta. Solidarnost vseh držav na ameriškem kontinentu in vzajemna pomoč proti agresorjem sta neobhodno potrebni. Amerika bo kooperirala z vsemi republikami in jim nudila vso mogočo pomoč. Skrbela bo, da bodo njena letalska in pomorska oporišča in ona, katere je dobila od Velike Britanije in Danske, material in bojna oprema na razpolago vsem ameriškim republikam. Kooperacija v vseh ozirih v svrhu obrambe zapadne hemisfere je prva in glavna."

Washington, D. C., 5. jul.—Jesse Jones, načelnik federalne posojilne administracije, je naznanil, da je podvojil nakup aluminija v Kanadi. Amerika potrebuje to kovino pri izdelovanju bojne opreme. Jones je dejal, da je Metals Reserve Co., podružnica korporacije za rekonstrukcijo financ, naročila 170.000 meterskih ton aluminija pri Aluminum Co. of Canada. Ta količina mora biti dostavljena Ameriki v prihodnjih osmih mesecih.

Amerika povečala nakup aluminija v Kanadi

Washington, D. C., 5. jul.—Jesse Jones, načelnik federalne posojilne administracije, je naznanil, da je podvojil nakup aluminija v Kanadi. Amerika potrebuje to kovino pri izdelovanju bojne opreme. Jones je dejal, da je Metals Reserve Co., podružnica korporacije za rekonstrukcijo financ, naročila 170.000 meterskih ton aluminija pri Aluminum Co. of Canada. Ta količina mora biti dostavljena Ameriki v prihodnjih osmih mesecih.

Ameriški židje pripravljeni na boj

Capetown, Južnoafriška unija, 5. jul.—"Ako bo Velika Britanija dala signal, se bo najmanj 50.000 mladih židov, ki so ameriški državljani, prijavilo za borbo proti Nemcem na strani angleških armad." To izjavo je podal polkovnik Morris J. Mendelsohn, predsednik zionistične mladinske organizacije, ki je sinoči došel sem iz New Yorka.

GENERAL VIDI MOŽNOST NAPA-DA NA AMERIKO

Dežela mora poduzeti korake v interesu lastne obrambe

IZOLACIJA ZDRU-ZENIH DRŽAV

Washington, D. C., 5. jul.—General George C. Marshall, šef armadnega štaba, je pozval kongres, naj takoj uveljavi zakonodajo, ki bo dovoljevala rabo ameriških čet zunaj zapadne hemisfere. On je zahteval tudi oblast, da rekrutirajo obranci in rezervni častniki služijo več kot eno leto v armadi. Ti koraki so potrebni, da se Amerika zavaruje proti nenadnemu napadu. Položaj se je v zadnjih mesecih tako izpremenil, da je Amerika izpostavljena napadu s strani sovražnika, čeprav se ljudstvo v splošnem tega ne zaveda.

Marshallova priporočila glede obrambe Združenih držav vsebuje 23 strani obsegaajoče poročilo, katerega je general predložil vojnomu tajniku Stimsonu. "Ob predložitvi tega poročila stoji Amerika pred večjo nevarnostjo nego je stala pred enim letom," pravi general. "Nobena država dvoma ni, da je ta dežela v nevarnosti. Dogodki v zadnjih tednih so demonstrirali, da se konflikt lahko s silno naglico razširi na države, ki so se šutile varne pred napadom. Iz tega razloga je potrebno podaljšanje vojaške službe in podvzetje korakov, da se ameriška oborožena sila pošlje zunaj te hemisfere. Zakon, ki prepoveduje rabo vojaških čet zunaj hemisfere, mora biti takoj preklican. Poveljstvo armade naj dobi proste roke, da pe svoji uvidevnosti stori vse za obrambo Združenih držav."

Lisbona, Portugalska, 5. jul.—Nemška invazija Rusije je več nego poskus zloma in razorožitve sovražnika na vzhodu po izjavi krogov, ki imajo tesne zveze z nacijo. Invazija je drzna gesta v pripravih, katerih cilj sta izolacija in osvojitve Združenih držav.

Kadar bodo Hitlerjeve armade dosegle Baku, bogato oljno polje v zapadni Rusiji, bo Iran že v nemškem taboru, dočim se bo Afghanistan pridružil bliskovitim vojnim operacijam proti Indiji. Z okupacijo Indije bodo Nemci prišli do bogatih virov surovega materiala in konsolidirali svoje pozicije na Srednjem vzhodu. Temu bo sledilo osvajanje Afrike.

To je Hitlerjev načrt po sodbi poučenih krogov. Nemci so popolnoma uverjeni, da je glavna borba med njimi in Ameriko. V tej mora zmagati Nemčija ali pa Amerika. Hitler bo imel vse, kar potrebuje, če pridejo Rusija, Indija in Afrika pod njegovo kontrolo.

Hitler je odredil napad na sovjetsko Rusijo na nasvet vojaških voditeljev. Ti so se bali vstopa Združenih držav v vojno in niso hoteli riskirati poraza, ko bi ruska oborožena sila stala pripravljena na vzhodu. Naciji priznavajo, da bi se vsi Hitlerjevi načrti izjalovili, če bi Amerika zdaj, ko je nacijska vojna mašina zavojevana v bitkah z Rusi, šla v vojno.

Ameriški židje pripravljeni na boj

Capetown, Južnoafriška unija, 5. jul.—"Ako bo Velika Britanija dala signal, se bo najmanj 50.000 mladih židov, ki so ameriški državljani, prijavilo za borbo proti Nemcem na strani angleških armad." To izjavo je podal polkovnik Morris J. Mendelsohn, predsednik zionistične mladinske organizacije, ki je sinoči došel sem iz New Yorka.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Narodna in študentska družba (izven Chicago) in Kanada
\$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago
in Cleveland \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za Indianapolis
\$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago)
and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cleveland \$7.50 per year,
foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglaševanja: Rokopisi dopisov in nenarodnih članov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošljitelju le v slučaju, če je priložil potrdilo.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vas, kar ima stik s listom
PROSVETA
1607-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glasovi iz naselbin

Prispevki za stari kraj Indianapolis, Ind.—V sklad za pomožno akcijo med revnimi vojnimi žrtvami v starem kraju so prispevali posamezni člani društva št. 34 SNPJ kot sledi: Po \$1 so prispevali člani John Matelich, Val. Stroj, John Treck, John Butara, Louis Pelko, John Robas in Val. Kuhar; po 50c člani Fr. Marolt, John Jeran, A. B. in Pete Cerar; po 25c pa člani Fr. Hruban, Fr. Skufca, Greg. Luzar, Jos. Kocjan, Fr. Grbek, Jakob Pavlin, Anton Hren, Jos. Pušner in Fr. Sabotin. Skupaj \$11.25. Društvo je prispevalo iz svoje blagajne vsoto \$25. Skupaj poslali na gl. urad SNPJ \$36.25. Obe skupni vsoti sta bili navedeni v glasilu Prosveti z dne 2. julija.

Treba je pripomniti, da so omenjene prispevke med posameznimi člani nabrali Anton Berkopce, ki je nabral \$5.50, John Matelich, ki je nabral \$2.75 in Val. Kuhar, ki je nabral \$3. Te vsote so vključene v gori omenjenih skupnih vsotah.

John Sparenblek. 34.

zelo dopadlo in je rekel, da pač ni mišlil, da je v Penni toliko Slovencev, ki da so zelo prijazni in uljudni. Na Syganu smo se sestali z družino Antona Sivavca, ki dobro pozna Frankove starše, pa je Sivavec povabil Franka na njegovo farmo. Upamo, da nas Suštarjevi v kratkem spet obiščejo, pa bili starši ali mlajši iz njih družine. Mi vas bomo veselili.

V spomin mi pridejo časi iz mladih dni, ko mi je Pepca Remšakova delala obleko za Telovo, da sem šla rože posipat, kakor je bila tam navada. Ko je šla Pepca v Ameriko, sem bila okrog deset let stara. Takrat je odšla v Ameriko tudi Ančka, katere pa še nisem videla v Ameriki. Ona se je pisala Kordan in sedaj menda živi v Salemu, O. Pepca pa v Clevelandu. Pepca je namreč mati Franka Suštara. Ančka se sedaj piše Ocepke in Frank nam je izročil njene pozdrave, za kar se jim zahvalujemo, obenem pa pozdravljamo njo in njenega brata Franka Kordana, ki tudi živi v Slamu.

prvič videl boginjo Svobode v newyorškem zalivu.

Dne 2. juniju je minilo 33 let, od kar sem prvič pristopil k podpornemu društvu, namreč k Sv. Barbari št. 33, katere organizacija se je pozneje pridružila k Slovenski delavski podporni zvezi, ki se je pozneje združila s SNPJ. Dne 9. jun. pa je minilo 32 let, ko sem napisal in odposlal prvi moj dopis, ki je bil priobčen v A. S. Iz uredništva tega lista so mi pisali, da "znam prav dobro pisati dopise" in so name apelirali, naj še pišem. Se sedaj se prav dobro spominjam, kako se je tisti dopis začel: "Ker se skoraj nihče ne oglasi iz te velike slovenske naselebine, sem se jaz namenil, da bom nekaj napisal in sporočil cenjeni javnosti..." Nadaljeval sem o društvenem življenju. Tisti dopis pa je bil prvi in tudi zadnji moj dopis v A. S. Kajti kmalu potem sem pričel dopisovati v Glas Svobode, zatem pa tudi v Proletarca.

Nadalje je 13. junija minilo 28 let, ko sem dobil prve tri nove naročnike G. S. v naselebini Middle Branch, O., kjer sem delal manj ko leto dni v cementarni. Najbolj važna moja in moje žene Cilke obletnica pa je bila dne 11. junija, namreč 20 letnica najinega zakonskega življenja. Takrat naju je mirovni sodnik zvezal in vse odtakrat naprej orjeka skupaj. Pri najini civilni poroki sta nam tovarišila Vipavčan Terbižan, sedanjí tajnik clevelandke federacije SNPJ in predsednik društva 126 SNPJ ter delegat prihodnje konvencije, in John Breščak, tudi starš vipavskega korenina in bivši predsednik našega društva 147 SNPJ. Tovarišici sta bili sestrični ali polsestri neveste Cilke, Lucija in Mary Kolman.

Vsem skupaj, tako sodniku kakor pričam, se iskreno zahvalujem ob priliki 20 letnice, če bolj se pa zahvaljujem moji ženi Cilki Jankovič, prej Kolman, prvič zato, ker me je "vzela" in me s tem rešila dolgotrajnega samskega stanu, drugič pa zato, ker mi je že 20 let dobra žena, sinovoma Stanleyju in Edwardu pa dobra in skrbna mati. (Dve desetletji imeti kar tri na glavi in skrb, pač niso mačje solze!) V zakonskem življenju se dogajajo razne stvari, razne potežkoče, ki jih prinašajo splošne razmere. Nikjer in nenda nobemu paru med delavci ni z rožami poslano. Znana nam je strašna in dolga depresija, ki je razdvojila marsikatero družino. V najinih dvajsetih letih zakonskega življenja pa se midva s Cilko nista niti enkrat prepirala radi osebnega prepričanja. V tem oziru sva bila vedno edina. To je v zakonu velikega pomena za srečno življenje, za harmonijo v družini. Vedno sva bila enih misli in v tem pravcu sva vzgojila najina dva sinova.

Najin starejši sin Stanley, ki je sedaj v dvajsetem letu starosti, je dovršil šolo in na šolsko priporočilo je dobil delo v tovarni, kjer se sedaj uči za mašinista oziroma mehanika ali strojnika. Drugi najin sin Edward, star 17 let in pol, pohaja še srednjo šolo. Oba sta do sedaj ostala naprednega mišljenja, sta poštena mladeniča in midva srčno upava da taka ostaneta tudi v bodoče, ko bosta iz mladeniških let dorasla v leta mladih mož in nato v zrelo moža.

Naj dodam še to, kakor je znano že večini naših čitateljev, da zlasti v prejšnjih letih je bila pot vsakemu svobodomislecju s trnjem postlana. Takrat je tudi bilo težko svobodomislecju dobiti dekle, ki bi bilo pripravljeno

William H. Davis, načelnik federalnega posredovalnega odbora.

poročiti se civilno. Čim je kaj takega le omenil, je zadel ob kamen. Pa tudi če bi bilo dekle zadovoljno, so temu odločno nasprotovali starši in sorodniki ter razne klepetulje, ki so šuntale, naj se za božjo voljo nikar civilno ne poroči, in še celo z brezvercem, ker to ne bo držalo! Kajti potem tako ženo mogoče lahko vsak čas pusti itd. Hinavcev in hujskačev se ni manjkalo. Sedaj je glede poroke mnogo drugače in mnogo mladih parov se poroči civilno brez vsakega šikaniranja od strani sorodnikov, kajti sedanjá mladina ima drugačne prilike, predsodki so šli v pozabnost.

To sem napisal o priliki 20 letnice najinega zakonskega življenja.

Anton in Cilka Jankovič.

Še o rudarski pogodbi Wilkes-Barre, Pa.—O novi rudarski pogodbi na antracitnem polju premoga je že poročal br. Zupan iz Nanticoka v Prosveti z dne 24. junija. Mislim, da je stvar zelo važna za čitatelje Prosvete, zato bom podal nekoliko podatkov.

Ko so se predstavniki obeh strank sestali 20. junija v Hazeltonu, sem bil med navzočimi in dobil sem kopijo nove pogodbe, kar je pač redek slučaj, da pride kopija pogodbe v roke navadnemu delavcu. Vsi delci tega sem imel priliko, podrobneje se seznaniti z določbami v pogodbi. Baroni premoga so hvalili Johna Lewisa in njegove soursadnike kot prijatelje. Operatorji pravijo, da zaupajo, da bo ena najboljših pogodb, kar jih je še bilo dosedaj sklenjenih. Komentar k temu prepuščam čitateljem Prosvete!

Br. Zupan je v glavnem opisal pogodbo. V tej pogodbi se pa skriva gotova stvar, ki ni nič kaj prida. Ko je 30. aprila t. l. stara pogodba potekla in so se pričela pogajanja za novo, so poudarjali, da ne glede na vsebino nove pogodbe, bodo stopile spremembe (zvišanje plače itd.) v veljavo od 30. aprila naprej. Dne 19. maja je Lewis poklical rudarje na stavko in rudarji so si vzeli pravico, da zahtevajo zaostalo plačo. Lahko se ugiba, da je to bil skupni trik, komentar pa prepuščam čitateljem.

Res so unijski voditelji dobili deset dni počitnice za rudarje, ki se začne 28. junija in se končajo 7. julija, ampak za te počitnice bodo rudarji plačani šele pred božičem, pa še takrat bodo prejeli le \$20. Prihodnje leto se počitnice prične 27. junija in se končajo 6. julija, plačilo pa dobiijo pred 25. junijem 1942.

Ker rudarji v poletni sezoni ne delajo vsak dan, so bili sedaj upravičeni do brezposelnostne podpore do \$15 na teden. S plačanimi počitnicami pa so rudarji izgubili pravico do brezposelnostne podpore. Kaj so s tem rudarji pridobili, lahko tudi sami komentirate.

Za vse to, kar so unijski voditelji treh distriktov pridobili za rudarje, so zase dobili tudi to pravico, kadar čutijo potrebo več denarja in ko vidijo potrebo za višji assement, to lahko zvišajo. Dosele so plačali dva dolarja assementa vsako leto. To je v glavnem pogodba, ki ostane v veljavi do maja 1943.

Frank Vrstarič.

Nekaj za kratek čas

Naj so časi še tako kisli, malo sladkega smo pa je zdaj pa zdaj potrebno.

Ameriška Domovina iz Clevelanda nima čelu zapisanega, da je humorističen list, ki temu je. Njena humoristika se nehoti javiti od časa do časa v zadevah, ki hočejo biti smešne — dočim takrat, kadar hoče biti AD smešna je navadno kislá. V tem je AD edinstvena nami.

Pred kratkim (28. junija) se je Ameriška Domovina hotela malo ponorčevati iz Prosvete. Citirala je iz nje neko domačo vest, s katero ni bilo ničesar narobe in šala AD na naš račun se je skisala.

Ista številka Ameriške Domovine pa ima prvi strani preko štirih kolon naslov, ki se "Rusi so se potegnili 120 milj nazaj." Zato je resna, povedana pa je smešno. Kako so Rusi potegnili? Fizično za ušesa, za lase ali "ušesa" na škornjih?

Morda so se pa potegnili (sami!), da Nemci ni več na fronti in namenili so se domov!

Nam se dozdeva, da je AD s to potegavanjem samo sebe potegnila. Če je star pregovor na mestu, je v tem primeru: Kdor ima na glavi, naj ne hodi na solnce! — Brez ča če bi mi hoteli redno pobirati slovnične, pravilne in druge kozle po Ameriški Domovini katerih kar mrgoli vsak dan, bi morali imeti stalno kolono za ta posel. Ampak to ni naš sel. Zavedamo se, da noben list ni brez napak.

Pismo iz Londona

(Izvirno poročilo Prosveti)

10. junija 1942

Dogodke na Kreti smo motrili napeto. Ministrski predsednik je rekel: "V tem slučaju umika za nobeno stran." Kaj, to pot ne bo "kuacije"? Naše čete se bodo morale udati v vražniku, kolikor jih seveda ne bo padlo boju? To je slabo. Kakor veste vi in vsi smo izgubili marsikatero bitko v tej vojni, srca nismo izgubili radi tega. Nasprotno, pravilni smo, da izgubimo bitke še tudi v doče. Pripravljeni smo, da ne izgubimo niti radi teh. Izgubiti ne smemo samo cilja pred sabo: zmage. Vojna gre dalje, poteka, dež za solncem mora priti in solnce dežjem. Napoleon je večkrat razburjeno trjeval, da si ne more privoščiti, da bi izgubilo eno samo bitko. In je imel prav, moč, dovina nam je pokazala. Ali kdor je ustvarjen, da si ne more privoščiti enega mega poraza v življenju, je na opozkih tih ni mu usojeno dolgo preživeti. Le oni, ki znova in znova pobere s tal in vzravna, ko je usoda treščila tja, pozna vso skrivnost življenja in uspeha.

Churchill pozna svoje ljudi. Dames je govil v parlamentu: "Britski narod je edinstven v tem oziru: mi smo edini ljudje, ki imamo di, če nam povedo, kako slabo stoji stvar, nas, ki imamo radi, če nam povedo najslabše, da bo v bodoče prav mogoče še hujše in da moramo pripraviti znova za nove porane." rečem, da fašistični in nacistični voditelji ne znajo svojih ljudi. Oni ne prenesajo slabosti. Zato jim morajo servirati same dobre, pa le morajo povedati tudi kaj slabega, to mešajo z dobrim v nekaj "mixed grill", če ni niti toliko dobrega, pa pokrijejo vse slabotogato omako "bodočnosti": obljube, uspehi: v kratkem bodo zasijali zlasti časi!

Kako je z nami, Slovenci, Slovani? Žrtvo trpljenja se gotovo ne bojimo, če verjamejo, da je potrebno za pravično stvar. Slovanska duša najbolj globoko obožuje posameznike narode, ki so posvetili svoje življenje za v resnico in pravico. Nekateri molijo Krsta, drugi se klanjajo Husu: obadva sta umučenika za sveto stvar. Dolgo smo oboževali Francijo, ker je dala človeštvu svobodo, dolgo smo upali, da bo ruska revolucija dala človeštvu boljše bodočnost. Zdaj je stala Anglija ona mučenika, ki daje vzgled svetlu.

V Ljubljani smo govorili o vojni tik, prave začela. "Ubogi narodi nimajo velikega bitti, tudi če pride vojna. Življenjski nivo nizek. Na Balkanu nam bodo videli še malo šček kruha, ki ga imamo zdaj in nam samo čebulo, da jo bomo grizli dan za dan, ali dve, tri olive." — "Bogati narodi: Francija, Anglija, Amerika, oni veliko riskirajo z vojni, oni imajo kaj žrtvovati." — "Vprašanje je, bodo imeli toliko moralne sile v sebi, da se pripravijo žrtvovati." — "Da, moralna sila, modrost, ker kratkoviden je oni, ki se ne obotavlja dati prostovoljno in del tega, kar prisljiten dati jutri v veliko večji meri, če se odloči za žrtve danes." — "Francija je postala..." (Dalje na 3. strani.)

Pavelič plava s Hitlerjem

Od jugoslovanskega poslanstva v Washingtonu smo prejeli najnovejši številki italijanskega mesečnika "Il Mondo," ki izhaja v New Yorku in kateri prinaša tudi angleške članke. Ta italijanski magazin je odločno protifašističen in je poln žgoče kritike proti Mussoliniju in njegovim ganežem. Za nas sta zanimiva dva angleška članka, katere se pečata z novo hrvaško "kraljevino" in s Paveličevim obiskom papeža Pija XII.

Članek o novi hrvaški "kraljevini" bomo prihodnje dni prevedli in objavili v celoti. Ta članek zasluži, da ga prečitajo tudi čitatelji Prosvete, ker ponovno dokazuje, da so med nami v Ameriki tudi pošteni in demokratični Italijani, katerim se stadi, kaj počenjaio italijanski in hrvaški fašisti, ki capljajo za Hitlerjem in kot gavrani obirajo ostanke razbite Jugoslavije. Tem poštnim Italijanom se stadi, da je Mussolini usilil Hrvatoma Italijana za "kralja," ker vedo, da prej ali slej vse skupaj, kralj in kraljevina, pade v vodo.

Danes citiramo samo zadnji odstavek tega članka, ki se glasi: "K sreči se večji del italijanskega ljudstva ne zmeni dosti za šemljenje te vrste. Saj mora videti realnost v ozadju. Kraljevske lutke in njihove 'firarske' lutke morajo deliti usodo s Hitlerjem. Vsi morajo plavati skupaj ali utoniti skupaj..."

Tako je! Lutka hrvaški "kralj" in lutka Ante Pavelič pojdetá za Hitlerjem; čim pade Hitler, padejo vse njegove lutke.

Drugi zanimiv članek v newyorškem "Il Mondo" je o papežu in Paveliču. Ta članek je zelo kritičen za papeža, ki je 19. maja t. l. sprejel v Vatikanu hrvaškega izdajalca Paveliča, dasi je dobro vedel o njem, da ga je francosko sodišče leta 1935 obsodilo v smrt zaradi umora kralja Aleksandra in umora francoskega zunanjega ministra Barthouja.

Člankar na drobno razpravlja o kazuističnem zvižanju papeškega glasila Oservatora Romana, ki je hotelo opravičiti sprejem Paveliča in je pisalo, da je Pij XII. sprejel Hrvate le "kot katoliške individije," ne pa kot predstavnike nove hrvaške države. "Il Mondo" pa pravi, da bi bilo to pojasnilo v redu, če bi papež moral sprejeti vsakega katoliškega individija, ki pride iz tujine in potirka na vrata Vatikana, ampak papež ni primoran. Na njegova vrata je zadnje čase že trkalo mnogo visokih državnikov, katolikov po veri, toda papež jih ni sprejel. Komaj nekaj tednov je tega, ko je hotel papeža obiskati Frankov zunanji minister iz Španije, ampak Pij XII. ga ni hotel videti.

Zakaj je papež počastil s svojim sprejemom hrvaškega izdajalca in morilca Paveliča? "Il Mondo" pravi, da zato, ker je hotel ugoditi Mussoliniju. Razlog je bil političen! Mussolini je pripravil sredi maja v Rimu ceremonije za "izročitev Zvonimirove hrvaške krone" italijanskemu vojvodi Spoletu, in da bodo imele te ceremonije tudi verski značaj, katoliški značaj — ker je Hrvaška katoliška — je Mussolini hotel zraven tudi predstavnike katoliške cerkve. Obrnil se je na papeža in dobil jih je. Dalje je hotel, da papež osebno sprejme hrvaškega "dučerja" Paveliča, da bo to potem v javnosti ekalo na papeževo priznanje nove hrvaške "kraljevine". Dosegel je tudi to! Ampak Vatikan ni od véera! Vatikan lahko nekaj stori — da bosta volk sit in koza cela — obenem pa lahko pove: kar je bilo storjeno, prav za prav ni bilo storjeno! — Papež je sprejel Paveliča kot privatno osebo, ne kot poglavnika hrvaških fašistov! Kakšno zanimanje bi imel papež za osebo morilca Paveliča, če ne bi bila ta oseba hkratu "firar" Hitlerjeve in Mussolinijeve hrvaške države — če ne bi bil Mussolinijev prijatelj? — Papež je ustregel Mussoliniju!

"Il Mondo" zaključuje svoj članek takole: "Početje Pija XII. v zadevi Hrvaške nam nudi avtentično raztolmačenje njegovih petih točk pravičnega mira, ki jih je papež postavil o božiču 1939. Prva točka zahteva garancije za suverenstvo in neodvisnost vseh narodov, malih in velikih. Hrvaška je hedvomno majhen narod, ampak zdaj — pod kontrolo Hitlerja in Mussolinija — ima suverenstvo in neodvisnost! Zato je Pij XII. sprejel vladarje Hrvatov, toda neuradno!"

To in ono iz Penns Imperial, Pa.—Dne 29. maja so se od tukaj odpeljali štiri fantje na ribolov v državo Maryland k jezeru Cheswick Bay. Eden teh je bil sin podpisane in član društva 716 SNPJ, drugi pa je bil Maks Božič ml., član našega društva št. 106 SNPJ. Srečno so dospeli na mesto in se tudi srečno vrnili, ribolov pa se je tudi dobro obnesel, kajti nalovili so mnogo malih in velikih rib.

Moj sin mi je pravil, da je tudi tam deževalo dne 30. maja. Domov so prišli 1. junija in vozili so se enajst ur z avtom. Pravil je, da je ob cesti videl zelo lepa polja, pšenica je bila že rumena.

Na 30. maja nas je obiskal naš prijatelj Frank Suštar in njegovo dekle iz Clevelanda. On je bil to pot prvič v Penni in mi smo bili veseli njegovega obiska. Lani smo pa mi njih obiskali, ko smo šli v Cleveland na zbor JSZ. Takrat sta se spoznala z mojim sinom Tonetom, ki mu je razlagal o delu v majnah. Frank si je želel ogledati pre-mogorov, a njegova želja se ni izpolnila, kajti Toneta ni bilo doma, ker se je odpeljal na ribolov. Žal mu je bilo, ker ni pisal, da pride. Moj mož pa dela na dipelnu. Martin ga je povabil, da mu on pokaže rov, pripravljen je karbidno lampo in tako sta s Frankom odražala v rov, ampak daleč v rov nista šla, ker je z vodo zalit. Frank je dejal, da on ne bi šel delat pod zemljo za noben denar. Ampak tukaj pa so mladi ljudje, ki bi šli radi delat v rov, pa dela ne dobe, če pa ga dobijo, jih pa morda zdravnik ne potrdi, da so zmognili za delo v rovu.

Takoj po kosilu smo se odpravili na proslavo društva št. 6 SNPJ v Sygan. Tistega dne so namreč slavili otvoritev prenovljenega Društvenega doma. Udeležba je bila velika in imeli smo se zelo dobro. Frank Suštar je pred dvorano snel slike in nam jih je potem poslal iz Clevelanda. Slike so se dokaj dobro obnesle. Na sliki je tudi neka mala deklica, ki je zelo lučkana, v roki ima eskimo paj in se lepo drži. Hvala za slike, Frank. Njemu se je na slavlju

Cudno se mi vidi, da se Frances Mihevc nič ne oglasi v Prosveti. Rada bi vedela, če ima kaj češenj. Še prav dobro se spominjam, kako nam je lani postregla na povratku z zbora JSZ. V Clevelandu je bilo tudi prijetno. Na stanovanju sem bila pri zelo prijaznih ljudeh, namreč pri Nežki Nagodovi, ki je bila tako postrežljiva, da bi menda moja mati ne bila bolj. Hvala Nežki in njenemu možu. Nagodovi imajo lepo družino, prijazne otroke, na katere sta lahko ponosna. Vsem skupaj želim vse najboljše, tako tudi Pepci in Lojzetu Suštar za postrežbo in uljudnost ter prijaznost. Tisto fino kosilo in pa dobra kapljica sta se nam kaj dobro prilagla.

Ko smo se vračali iz Clevelanda, smo se ustavili pri Frances Mihevc in se odpočili na klopi v senci pod češnjo. Vem, da je sedaj na farmi obilo dela, kljub temu pa se bo Frances morda odrgala od dela in nas obiskala, saj so v naši okolici proslave kar ena za drugo. Dne 27. julija se bo vršil velik piknik okrožne federacije SNPJ. Vsa društva so naprošena, da pošljejo svoje zastopnike na federacijsko sejo. Društvu št. 166 SNPJ v Prestu, Pa., ki je dne 4. julija slavilo svojo 30 letnico, čestitamo in želimo še obilo uspeha v bodočnosti.

Anna Gorenc. 106.

Junij—meseec obletnic Cleveland, O.—Podpisani je imel v juniju menda pet ali celo šest obletnic. Prva je bila pete-ga junija, namreč moj 57. rojstni dan. Torej že toliko let oziroma toliko časa že tlačim ta čudni pukljasti svet!

Eno moram ugotoviti, in sicer to, da v vsem svojem življenju nisem še nikdar prišel v konflikt z žandarji ne s sodnijo niti s sodniki, ječe še nisem poskusil, niti je nisem videl. To je, da "kpeh kamre" še nisem videl od znotraj. Doživel pa sem že marsikaj, kakor doživi večina nas povprečnikov. Večinoma mojega življenja sem preživel v tej deželi, saj je dne 2. junija minilo 34 let, od kar sem stopil na svobodna ameriška tla na Otoku solza. Takrat sem tudi

Oddelek ruske rdeče armade na pohodu.

Frank Vrstarič.

Is cirkusa

— Odkar nastopam z dresiranim tigrim in krotko ovco, imam velik uspeh.

— Kaj se tiger in ovca dobro razumeta?

— Včasih ne, toda v takem primeru kupim novo ovco, pa zopet gre.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 7. julija 1921)

Domače vesti. V Walsenburgu, Colo., je v rovu ubit Jozé Čepirio iz Kala na Normskem.

Delavske vesti. Ameriški aljni baroni vrgli 20,000 delavcev na cesto v Mehiku.

Inozemstvo. Turki ustali nadajujejo živč pred Carigradom.

Sovjetska Rusija. V Moskvi poteka na raznih kongresov.

ovice starega kraja

venije
PRIHAJA POMLAD
SAVJE

ne popele potnik od Z...
mostu proti Zagrebu, ga
prijateljstvo prevzame lepota oz...
Ob progi teče reka
precej močno ojačena z
Savinje. Po valovitih
travniki in že
vinih. Više v gri...
vinih. Više v gri...
Vabljive so dolge verige
gor. Ze pri Loki
vina potnika s hribov
gorska vasica Razbor,
vse na stoluje njena
Sloveniji in po Hrvat...
sosed, lepo zaokro...
Lisica. Zidanmoška
SPD je, ustrežajoč
potrebam pred leti po...
na Lisci prikupen pla...
dom, ki ga poleti in po...
kajenje številni izletniki
vija, iz Zagreba, od celj...
in tudi od drugod. Z...
lahko izbereš poljubno
malo znane predele, ka...
je le redko zahajajo,
je tu skritih še mnogo,
zanimivosti.

vajo Breg zavije Sava v
kolenu okrog Kumpolj...
polja. Ob vznožju koša...
vija se pokaže grad in
vinih. Više v gri...
vinih. Više v gri...
Vabljive so dolge verige
gor. Ze pri Loki
vina potnika s hribov
gorska vasica Razbor,
vse na stoluje njena
Sloveniji in po Hrvat...
sosed, lepo zaokro...
Lisica. Zidanmoška
SPD je, ustrežajoč
potrebam pred leti po...
na Lisci prikupen pla...
dom, ki ga poleti in po...
kajenje številni izletniki
vija, iz Zagreba, od celj...
in tudi od drugod. Z...
lahko izbereš poljubno
malo znane predele, ka...
je le redko zahajajo,
je tu skritih še mnogo,
zanimivosti.

z velikanskimi gozdovi
gradišče je šele zad...
prišel do svoje prave
ko je na njem zrasel
dom. Najbolj priljub...
bodišče na Bohor je pač
znano v javnosti po
romantičnem gradu,
nad pol stoletja tiho ži...
je boguvarno življenje
in bratje trapisti. Trapi...
grad s tovarno čokola...
terjev, s pokopališčem in
urejeno ekonomijo, še
nebo pa z veliko knjiž...
zanimivo ureditvijo gra...
storov je sam na sebi
privlačen. Je pa odto...
nen razgled na Savo, ki
v velikem kolenu proti
in Krikemu.

ljubenjskega trga, on...
bazilike, se cepi cest...
nadajuješ proti Zelez...
Kozjemu, levo pa jo
proti Senovemu, kjer je
zlasti zadnja leta v ved...

no večjem razmahu. Tu nastajajo nove Trbovlje. Rajhenburška fara, največja v lavantinski škofiji, ima celo vrsto podružnic, zato te od vsepovsod pozdravljajo cerkvice, koder se po pobočju prostirajo vinogradi, rodeči že prav krepko in zelo pitno kapljo. Na Senovem te povede cesta dalje mimo nove šole v ljubko vas Dolsko, potem po soteski in že se polagoma vzpenja na Bohorjevo pobočje. To je samsvoj svet, poln romantične in osvežujočega ozona. Novi planinski dom pod najvišjim bohorškim razglednikom Javornikom je prav dobro oskrbovan. Posebno očarljivi so razgledi z Bohorja. Vedno niže in niže padajo valovi slovenske zemlje, ki preide naposled v hrvatsko ravnino.

Videm, naslednja železniška postaja, slovi že od nekdaj po svoji lepoti. Kako se je po vojni učvrstil njegov sloves, pričajo številne nove vile kakor tudi moderna industrija. Nad Vidmom se amfiteatralno boji slavni Sremič, kjer pridelujejo tako vinsko kapljo, da lahko z njo tekmuje le še ljutomerčan. Na nasprotni strani Vidma se vije vzdolž Save starinskih mestec Krško, polno zgodovinskih zanimivosti, z novo urejenim muzejem. Od tod dalje se širi prostorno Krško polje, kjer je skoraj vsaka vas najdišče ostankov iz starih dob. Vsa ta pokrajina je pravi raj in najlepša paša očesu pravega uživalca prirode. Ozračje je mehko, saj se močno čuti dotok toplega zraka z Jadrana.

Brežice so poslednje mesto na doljnem koncu Slovenije. Plodna polja, okoliška pobočja pa zopet polna vinogradov, bližnji otok Save in Krke—to je letovišče, ki ga znajo zagrebčani vse drugače ceniti in uživati kakor Slovenci. Bližnje Čateške toplice, nasproti Dobovi in Mostem, se poživijo z izredno učinkovito toplo vodo. S svojimi zanimivostmi pa te preseneti izlet na Stojdrago, kjer prebivajo unijati, potomci nekdanjih uskokov. Brežice so središče velikega območja, ki pač zasluži v tujanskem prometu malo več pozornosti, kakor se mu doslej izkazuje.

Slovenija Bizelsko, Artiče, Pišče, Sromlje, Globoko, Kapele, Dobova, kraji ob Sotli—povsod najde izletnik nove krajske zanimivosti, pa mnogo širokega, res pristrčnega gostoljubja. V teh krajih zelo dobrega vina in različnih kuhinjskih dobrot živi že od davnine vesela pesem in tu nikdar ne usahne zdrava šaljivost.

Da bi vzbudilo čim več zanimanja za posavske kraje, deluje v Ljubljani že nekaj let društvo Posavčanov, ki veže v Ljubljani bivajoče ožje rojake v prijateljsko družino ter prireja izlete v posavske kraje. Društvo od leta do leta bolj uspeva, o čemur so posebno zadovoljivo poročala poročila na nedavnem občnem zboru. Letos bo društvo šlo še z večjo vneto na delo.

Pričetek, storjen z družabno prireditvijo, ki je bila 6. februarja v kletnih prostorih kavarne Emone, je bil prav poseben. Čisti dobiček 6.500 din je bil deljen raznim šolam v brežiškem srezu za revne šolske otroke. Podpore so deležni naslednji krajevni šolski odbori: Staravas—Bizelsko, Orešje, Sušica, Globoko, Kapele, Pišče, Zdole, Pečica, St. Peter, Podsreda, Sromlje, Zabukovje in Koprivnica. V teku leta bo sledilo še več prireditve. V odboru so: predsednik Krošelj Jože, odborniki: Ado Darian, inž. Janežič Ferdo, Karličnik Miloš, Krošelj Anton, dr. Merslavč Ivan, Plevnik Ivan, Starkl Rudolf, Sotler Jože, Strgar Jože in dr. Vidmar Jože.

—R. S.

Pismo iz Londona

(Nadaljevanje s 2. strani)

malomeščansko ozkosrčno, ne bi prisegel na njo. — "Anglija ima velikansko moralno silo, to jo bo rešilo, ne njeno bogastvo."

Večkrat mislim na one pogovore, na one prijatelje in kaj pravijo zdaj, ko silijo, kako se obnašamo, ko bombe padajo na London. Kaj bodo rekli, ko bodo slišali o ameriških stvarkah... Ne, Angleži se ne bojijo slabih časov. Ali če verujemo v kaj, smo se v zadnjem letu in pol navadili verovati v evakuacijo naše vojske. Ko je bila Norveška izgubljena, so se vrnili naši vojski domov. Potem čudežni Dunkirk. Male ladje, jadnice, čolni: vse je šlo na delo — kakšno delo! — in rešili so veliko armado čez 350.000 mož iz Francije. Če bi ne bilo Dunkirka, kako bi bilo danes s položajem na "this blessed island"? Kdo bi ga branil pred nemškimi četami, ko bi bila njegova najboljša vojska ujeta v Franciji? Ej, Dunkirk ni in ne bo nikoli mogoče pozabiti. Potem smo imeli mostov v Grčiji. Ponoči so se ukradli na britske ladje v pristaniščih, ki so bili še v njihovih rokah in se rešili, da jih sovražnik ni ujel. Kakor nismo mogli verjeti, da je bil Dunkirk res tako blagoslovljen z uspehom — pričakovali smo komaj polovico mož nazaj, pa jih je prišlo še enkrat več — tako je bilo 60.000 mož rešenih iz Grčije, več kot smo se upali upati. Da s Krete res ni mogoče rešiti naših mož?

Danes je Churchill povedal: "Mislim, da je čudovito, da se jih je rešilo z otoka 17.000 pri čem tako premoči, ki jo je imel sovražnik v zraku." Spet posrečena evakuacija. Spet smo rešili veliko večino svojih ljudi. Mogoče se naši sovražniki norčujejo iz nas, da edino, kar znamo, so naše večne evakuacije. Le naj se, če se. Nemci bodo morali šele pokazati, če so kos temu najtežjemu vseh bojev: boju za izhod in umik izpred sovražnikovega nosu. Italijani, da oni so že imeli priliko, ali raje so se pustili ujeti v sto tisočih. Ni bilo druge možnosti? Prokleto malo možnosti je bilo za Dunkirk. Za Kreto je ministrski predsednik rekel, da ni umika. Zato govorimo o čudežnem Dunkirku in čudovitem umiku s Krete. Treba je anglosaksonske vztrajnosti, tovarišja, poguma. Treba je britske mornarice. Ta

ko tudi oblaki nemških bombnikov ne opravijo ničesar.

Zakaj je boj za umik, za vkrcaje na ladje najtežji vseh bojev? Duh je razočaran in potrt. Telo je trudo do smrti. Okoliščine so izredno težke. Ni časa za oddih. Noč in dan marširati in se boriti, boriti se in marširati. Zaloge živil poidejo. Novih dobav ni. Težko orožje in municijo morajo večkrat pustiti za sabo. Zadnje vrste se borijo, ko dobro vedo, da za nje ni rešitve. Ali zaustavljati morajo sovražnika, ko se njihovi tovariši vkrčujejo na ladje. Vedo, da bo v nekaj dneh vse končano, da bodo ubiti ali ujeti, ali vzdržati morajo, kakor dolgo mogoče, da se jih kar največ reši. Nad vsem neprestani bombniki, bombniki, ko se umikajo proti obali, bombniki, ko čakajo na pomolih in v prod, bombniki, ko se vkrčujejo, ko so na ladjah. Samo najboljša vojaštvo more prenesti to, vojaštvo z najboljšo voljo in vero. Vojaštvo, ki ve, kako si nadeti na ramena poraz, in vendar ni premagan.

Britska mornarica, kadar jo omenijo v zvezi z evakuacijo, se mi zdi kakor samica, ki se zakadi v sredo nevarnosti, iztrga iz krempljev svoje mladiče in jih prenese na varno. Njen materinski instinkt jo napravi slepo za vse nevarnosti, ki prete njej. Samo na mlade misli, kako bi jih rešila, prenela na drugo stran vode v zavetje. Britska mornarica? Saj komaj lahko tako imenujemo čudno flotilo, ki je jadrala proti in od Dunkirka. Bili so izletniški parniki, ribiški čolni, luksuzne jadnice, motorni čolni s Temze. Pri drugih evakuacijah so udeležene bojne ladje. Pa spet trgovske in ribiške, doma z grških otokov. Vse se obnašajo enako, vse so kakor samice, razburjene radi nevarnosti, v kateri se nahajajo mladiči, odločene, da jih rešijo, brez misli na sebe in žrtve, ki jo sadenejo.

Vsaka posrečena evakuacija vojske je militaristični poraz in moralni triumf. V današnji vojni ne more zmagati, kdor ni zadostno in pravilno opremljen z modernim orožjem. Ali prav tako je gotovo, da ne more biti premagan, kdor je opremljen z "velikansko moralno silo." Takrat v Ljubljani pred vojno sem le poslušala in molčala, ko je nekdo tako odločno govoril o Angliji. "Kdo more biti gotov, da je tako, predno je prišla preizkušnja?" Sem si mislila le na tihem. Deloma sem bila zdaj priča, kako moralna sila je v teh ljudeh, ko so prišli teži časi nad njimi. Deloma slišimo, kako se obnašajo drugod. Zdaj bi več kot potrdila ono sodbo, izrečeno v Ljubljani, podprla bi jo s tem, kar sem sama videla in doživela. Škoda bi bila, če bi bili še naprej obojeni na militaristične poraze, radi pomanjkanja opreme. Ker ne zasluži tega. In ker vse ne bi pomenilo drugega kot zavičevanje in nepotrebno dolgo trpljenje za one, ki so v sredi boja.

Dolenjka.

Sovjetska vlada zvišala davke

Moskva, 5. jul. — Vrhovni sovjet je zvišal davke za financiranje vojnih operacij. Davki na dohodke so bili zvišani za 50 odstotkov onim, katerih mesečna plača je 300 do 500 rubljev. Agrarni davki so bili zvišani za sto odstotkov.

Japonsko poročilo o vojnih izgubah

Tokio, 5. jul. — V prvih šestih mesecih tega leta so japonske izgube v vojni s Kitajci na vseh frontah znašale 5119 ubitih, ranjenih in ujetih, pravi tu objavljeno uradno poročilo. V istem času so japonske čete ujele 191.700 kitajskih vojakov.

Delna demobilizacija švicarske armade

Bern, Švica, 5. jul. — General Henri Guisan, načelnik armadnega štaba, je odredil delno demobilizacijo armade. Pojmanj je, da to zahtevajo ekonomski interesi države. Švicarske čete stražijo meje od izbruha vojne.

Južni Slovani in rusko-nemška vojna

Nemški naval na Rusijo ni iznenadil nikogar, ki pravilno zasleduje razvoj dogodkov v Evropi. Rusija je morala prej ali slej priti na dnevni red nemškega napada, kakor so prišle po vrsti vse evropske države. Kdor je veroval v to, da bo Hitler prižigal Rusijo do kraja ter ji tako omogočil končno likvidacijo Evrope, je moral biti naiven in ni poznal Hitlerja.

Največ naivnosti je pokazal ruski vodilni razred, ko je zapel Hitlerju in nacistični Nemčiji tik pred vojno 1939. Prijateljski in nenapadalni pakt med Nemčijo in Rusijo, ki ga je Rusija sprejela tik pred nemško agresijo na Poljsko, Francijo in Veliko Britanijo, je omogočil nemške bliskovite zmage v Evropi. Vsem je bilo jasno, da bi se mogla Poljska toliči le tedaj, če bi bila Rusija pasivna opazovalka. Sovjetska Rusija je pa takrat, v tistem tragičnem trenutku, vrgla v svet frazo imperijalistične in kapitalistične vojne, v kateri nima ona interesa, da bi se je udeležila. To frazo si je osvojil velik del delavskega sveta v vseh evropskih deželah. Ta fraza je bila tudi eden izmed glavnih razlogov, zakaj so delavci in kmečje množice skoro v vseh evropskih deželah ostale hladne in nevtralne do nemškega napada na Anglijo in Francijo. Ta fraza je tudi podprla naglo Hitlerjevo zmago v vseh evropskih deželah, koder je vojna proti edinemu sovražniku svobode vseh narodov in vseh slojev postala nepopularna in odpor naletel na pasivnost.

Rusija stoji po dveh letih vojne, ko je Hitler v glavnem užgal vse evropske narode, pred isto izbero, pred katero je on postavil vse narode: ali se ukloniti, ali pa boriti. Odgovor, ki ga je dal G. Molotov Nemčiji, je enak vsem sličnim takšnim odgovorom vseh napadenih narodov, ki so verovali v možnost sporazuma s Hitlerjevo Nemčijo.

Rusija je imela zadnjo priliko, da se upre Nemčiji. Ta ji je bila dana po državnem prevratu v Belgradu od 27. marca, ko je Nemčija neusmiljeno napadla Jugoslavijo in cel Balkan takisto brez vsakršnega izzivanja. Rusija je tedaj kar najhitreje pristala v to, da vzame Jugoslavijo v zaščito, podpisala z njo prijateljski in nenapadalni pakt ter jo bodrila s pomočjo svojega tiska. Ali nenadoma pa je izpremenila svoje stališče ter se umaknila. Ko je Rusija videla, da sta Jugoslavija in Balkan vojaško strta, je pristala na vse nemške zahteve, da, celo na to, da zanika svoje prijateljstvo z Jugoslavijo, svoje življenjske interese na Balkanu, da odpove pod pritiskom Nemčije svoje priznanje neodvisnosti Jugoslavije in da iztrga iz svoje prestolnice jugoslovanskega poslanika g. Dr. Milana Gavrilovića, iskrenega prijatelja Rusije in ruskega naroda, pa človeka, ki je zadostno naglasil v Moskvi dejstvo, da sta nemški napad Jugoslavije in likvidacija Balkana po Nemčiji samo uvod k oboroženemu navalu Nemčije na Rusijo.

In tedaj—ob priliki ruske zapustitve Jugoslavije—se je poudarjalo v velikem delu tiska, ki je naklonjen Sovjetski Rusiji, da je ta zapustila Jugoslavijo zato, ker se je Jugoslavija spustila v imperijalistično vojno, s katero ne mara in ne želi nobene zveze. Mi smo imeli priliko večkrat poudariti, da je naš narod obžaloval tisto rusko stališče do naroda, v katerem so bila čustva ljubezni in simpatij do bratkega ruskega naroda vedno globoko vcepljena. Žal nam je bilo. Ogibali smo se polemike. Toda hoteli pa smo poudariti, da ni Rusija, ne ruski narod, nego tisti, ki ga danes vodijo—videla dovolj jasno, kakor ni videl velik del drugih vodilnih razredov v drugih narodih bistva vprašanja, o katerem je danes beseda v Evropi in po svetu. In dogodki so nam danes dali prav. Rusija je sedaj osamljena. Ona nima na Balkanu in v Evropi ničesar drugega kakor

edinole grobove podjarmljenih narodov, ki bi bili tik pred to strašno vojno pripravljene zaeno z njo sprejeti borbo, katere naj bi prinesla človeštvu svobodo in možnost življenja na našem nesrečnem planetu.

Vrsta je prišla danes tudi na Rusijo, na veliko in močno Rusijo in na njeno usodo zro danes milijoni narodov, zlasti slovenskih narodov, katerim ostane Rusija velika nada. Vojna na Balkanu, vojna, s katero je hotela Nemčija odpraviti Jugoslavijo, kjer so bila vedno razvita čustva ljubezni in vdanosti do ruskega naroda, dobiva danes svoj jasen pomen. Hitler si je prizadeval streti Balkan in Jugoslavijo predvsem za to, da bi mu bila vojna proti Rusiji lažja in uspešnejša. To je v Jugoslaviji razumel vsak pošten Srb, vsak pošten Hrvat in vsak pošten Slovenec. To je razumel narod v Jugoslaviji. Tega ni razumelo rusko vodstvo, ker se je dalo za peljati Hitlerjevim obljubam in nemožnim iluzijam o možnosti miru z Nemčijo. Da je Rusija tedaj razumela smisel in važnost vojne na Balkanu, zlasti pa nemškega napada na Jugoslavijo, bi bila imela vojna na Balkanu brezdvomno povsem drugačno smer in bi bila služila Rusiji za to, da izkoristi svoje vojaške pozicije.

Kljub vsemu temu moramo mi Južni Slovani pozabiti v tem trenutku na velike ruske pomoče do slovanstva, do Balkana in človeštva, pa je treba, da smo danes bolj kakor kdaj poprej povezani z velikim bratskim ruskim narodom, kateremu gredo vse naše simpatije in vsa naša čustva ljubezni in udeležbe v tej veliki tragediji, ki je od njenega konca odvisna tudi naša usoda. Mi kot Slovani čutimo danes, da se v tem strašnem navalu germanstva na Rusijo udarja na slovanstvo, na celokupno slovanstvo. Zato smo mi bolj kakor kdajkoli poprej povezani z Rusijo. Ali v isti mah si moramo tudi mi osvojiti tezo, ki jo je glede te vojne zavzel veliki angleški državnik Winston Churchill v svojem govoru, v katerem je jasno in točno postavil problem stališča Velike Britanije proti nemški agresiji na Rusijo. Vsak poedinec in vsak narod, ki se danes bori proti nacizmu in Hitlerju, je naš zaveznik in naš prijatelj, pa četudi se idejno razlikuje od nas. V borbi proti Hitlerju moramo biti vsi povezani, vsi prijatelji in sodelavci. Vsi se moramo vzajemno podpirati, če hočemo, da rešimo človeštvo velike more in strašnega jarma, kakršnega še ni poznal svet. Winston Churchill, v komur zaznamuje evropska demokracija enega svojih največjih ljudi, pravi, da ne more biti govora o miru s Hitlerjem, niti ne z nacistično Nemčijo. Toda on gre celo še dalje ter pravi, da je Velika Britanija pripravljena podpreti ruski narod. To pravimo tudi mi. To sprejemamo tudi mi: podpirati ruski narod v borbi proti nemškemu nasilstvu.

Paralelno z izjavami Winstona Churchilla prihaja tudi izjava iz ust predstavnika vlade Združenih držav ameriških g. Sumnera Wellesa, ki tudi pravi prilično isto, kar je rekel Churchill, t. j. podpreti Rusijo in njen narod v borbi proti skupnemu sovražniku.

Churchill in Welles, oba sta odprto dejala, da je naše razmerje do komunizma jasno. Mi smo proti komunizmu, kakor smo tudi proti nacizmu. Mi ne moremo sprejeti komunizma, kakor se ne moremo obkleniti nacizma, ker sta ti dve obliki dr...

žavnega življenja v navzkrižju s čistimi načeli demokracije ali liberalizma, brez katerih načel ni možnost za obstanek človeštva v jutranjem svetu. Ali ker gre danes za nevarnejšega sovražnika, kolikor razpolaga nacistični sovražnik s strašnim orožjem, je potem jasno, da sprejema demokracija tudi Rusijo v odporu njenega naroda za svobodo in zmago načela pravičnosti. Kajti nihče ne ve, kakšen konec bo imela ta vojna in jeli bo morda iz današnje boljše Rusije vzniknila boljša, svobodnejša in bolj demokratska Rusija, ki ne bo ono, kar je bila carska Rusija, a niti ne tisto, kar je komunistična Rusija.

V vojaškem smislu so nemški naval na Rusijo in možnosti ruskega odpora preusodnega pomena za nadaljnji razvoj te vojne in za nadaljnjo usodo sveta. Odkar se je vojna začela, je to brezdvomno najvažnejši dogodek v njej. Od ruskega odpora je odvisna ne samo usoda Evrope, nego tudi usoda zapadne poloble, kakor je dobro rekel Churchill in kakor to danes poudarja ves ameriški tisk. S tem napadom prehajamo v eno najvažnejših faz te vojne in jasno je, da morajo biti Južni Slovani bolj kakor kdajkoli poprej povezani z Rusijo in njenim narodom. Mi vemo, da bo ta vojna globoko odjeknila vsepovsod po Jugoslaviji: in pri srbskem narodu še posebej pa pri hrvaškem in slovenskem. Naš narod je to pričakoval, odkar se je začela ta vojna. On se bo danes v svoji sužnosti, pa naj je to pod Hitlerjem, pod Mussolinijem ali pa pod Paveličem, veselil, ko sliši po tajnih valovnih virih, da je Nemčija napadla Rusijo. Ali to pa ne zato, ker bi morebiti imel rad vojno, nego zato, ker sluti, da je prišel čas povračila in velikega obračuna. Rusija je velika in prostrana. Ona je nezavzetna, ker je to organski orjak, ob katerem so se razbijali in lomili osvobodilci vseh časov. Molotov je dobro omenil primer Napoleona. Mi smo sedaj v duhu ponosni v Srbijo, Bosno, Dalmacijo, Slovenijo in tja po hrvaškem Zagorju, kjer vedo ljudje, kaj vse pomeni ta strašna borba slovanstva in germanstva. Radi vidimo, da je Rusija danes z nami, čeprav zakasnelo, v tej veliki borbi vsega človeštva za svobodo človeka.

R.—Jugoslovanski Kurir.

Gibanje nemškega vojaštva na Norveškem

London, 5. jul. — Ukrepi po veljavni nemške armade na Norveškem kažejo, da je veliko gibanje nemških čet v severnem delu te države v teku. Zadevna poročila so prejeli tukajšnji norveški krogi. Ta med drugim omenjajo razglasitev izjemnega stanja v severni Norveški. Potniški in tovarni promet na železnicah je bil suspendiran in vlaki z vojaškimi četami odhajajo v severne kraje.

Anekdota

Ko je ležal slavni satirik Rabelais na smrtni postelji, so se zdravniki posvetovali v njegovi prisotnosti, kaj naj bi storili. Tedaj odpre Rabelais, ki je bil sam sloviti zdravnik, še enkrat oči in spregovori:

"Gospodje, dovolite mi, da umrem naravne smrti..."

Pri primadoni

"Milostijava, zakaj pa jeste danes toliko limon?"

"Veste, limona vsebuje polno vitamina C, danes pa pojem parčico z visokim C."

NAZNANILO IN ZAHVALA

Tužnega srca naznanjam prijateljem in znancem preiskostno vest, da je neizprosna smrt odvzela nam preljubljenega soproga in obeta

ANTONA VRANICHA

Preminul je 18. maja 1941 po kratki bolezni v najlepši moški dobi star 50 let. Rojen je bil 17. sept. 1890 v Smarjni pri Gornjem Gradcu na Štajerskem, kjer zapušta še živečo mater, enega brata v Milwaukee, tukaj pa mene šaljivoč soproga s sinom in hčerko. Na tem mestu se šelim zahvaliti društvu 344 SNFJ, društvu 4 SPZB, ter vojnim veteranom, katerih član je bil, in kateri so mi bili v tolažbo in podporo v tem težkem času. Hvala vsem sorodnikom in prijateljem, kateri so položili cvetje na krsto pokojnega, ter vsem, ki so ga spremlili k večnemu počitku. Hvala pok. bratu Martinu Vranichu in Aniki iz Milwaukee, ter F. Leskuak iz Port Wash. Wis., ki so se udeležili pogreba. Lepa hvala tudi vsem, ki ste dali avtomobile na razpolago in vsem, ki ste mi stali ob strani v žalostnih urah.

Tebi, nenadomestni sovražnik in oče, naj Ti bude lahka ameriška gruda.—Zaljubljeni ostali: Anna Vranich, soproga; Anton Jr., sin; in Annie, hčerka. Shoboygan, Wis.

na letala pred tovarno neke letalske družbe v Californiji, ki bodo poslana v Anglijo.

POLOM

ÉMILE ZOLA

Z zamahom roke je zaključil svojo misel, kajti neumestno bi se mu bilo zdelo, izraziti vprico Prusa, pa naj si še tako priljudnega, željo po miru. Toda ta želja je gorela v njem, kakor je gorela v srcih vsega starega plebscitarskega in konservativnega meščanstva. Kri in denar sta pohajala, treba se je bilo vdati; in nima jez nad Parizom, ki se je upiral v svoji trmi, je vstajala iz vseh zasadenih pokrajin. In nato je zaključil tiše, namigavaje na plameneče oklice Gambettove:

"Ne, ne, mi se ne moremo pridružiti tem besnim norcem. To postaja klanje... Jaz sem za gospoda Thiersa, ki hoče volitev; in kar se tiče njihove ljudovlade, moj Bog, ona mi ni napoti, ohranili jo bomo, če je že treba, dokler ne pride kaj boljšega."

Gospod von Gartlauben je silno vpludno prijel, v kimanjem glave in ponavljal:

"Nedvomno, nedvomno..."

Henrijeta, ki ji je prihajalo čimdalje tesneje, ni mogla več ostati. Brez gotovega vzroka je začutila v sebi jezo razburjenost in željo, da poišče Gilberta, ki se je dala toliko časa pričakovati.

Ko pa je stopila v spalnico, je obstala osupla, videča prijateljico na ležalki, vso v solzah in vso potro, v največjem razburjenju.

"Kaj pa je vendar? Kaj se ti je zgodilo?"

Jok mlade žene se je podvojil; branila se je odgovoriti. Zdal jo je navdala zmedenost, ki ji je poglajala srčno kri v obraz. Naposled pa se je skrla med razprostrtimi rokami, ki so se iztegnile proti njej, in zajecjala:

"Ah, draga moja, če bi vedela... Nikdar si ti ne bi upala povedati... In vendar, saj nimam nikogar razen tebe; ti edina bi mi nemara vedela dati dober svet..."

Vztrepetala je in jecjala še bolj.

"Bila sem z Edmondom... Takrat pa, pravkar, me je presenetila gospa Delaherche..."

"Kako presenetila?"

"Da, bila sva tukaj, on me je držal in poljubljaj..."

In poljubljaje Henrijeto, objemaje jo z drhtečimi rokami, je povedala vse.

"Ah, draga moja, ne sodi me prehudo, to bi me tako bolelo!... Dobro vem, prisašla sem ti, da se nikdar več ne ponovi. Toda saj si videla Edmonda, tako dober je, in tako lep! In poleg tega, premisli vendar, ta ubogi mladi človek, ranjen, bolan in tako daleč od svoje matere! Vrhutega ni bil nikdar bogat; vse so porabili doma, da so ga pošiljali v šolo... Zagotavljam ti, nisem mu mogla odreči."

Henrijeta je poslušala v največji zavzetosti; ni se mogla otrestiti svojega začudenja.

"Kaj, bilo je torej z malim seržantom?... Ali, draga moja, vsi te imajo za ljubico Prusov!"

Gilberta je mahoma vstala, obrisala si oči ter se uprla:

"Ljubica Prusova... Ah, kaj si misliš! On je ostuden, zopern mi je... Za koga me imaš? Kako me morejo smatrati za sposobno takšno nesramnost? Ne, ne, nikoli! Rajši bi umrla!"

V svojem ogorčenju je postala resnoba in polna bolester, arditte lepote, ki jo je delala vso drugačno. A nenadoma se ji je vrnila njena koketna veselost in neodoljivi smeh njene brezakrbe lahkomišelnosti.

"To je res, da se zabavam z njim. Obožuje me, treba mi ga je le pogledati, pa me uboga, kaj bi ti vedela, kako me zabava, norčevati se iz tega debeluharja, ki menda trdno veruje, da bo nazadnje poplačan!"

ROMAN IZ VOJNE L. 1870-71

Preložil VLADIMIR LEVSTIK

"Toda ta igra je zelo nevarna," je dejala Henrijeta resnoba.

"Ali meni? Kaj pa tvegam? Kadar zapazi, da ne sme računati na nič, se more kvečjemu razjeziti in oditi... In potem — ne, nikdar ne bo zapazil! Ti ne poznaš možaka, on je izmed tistih, s katerimi gredo ženske lahko brez nevarnosti kakor daleč hočejo. Za te reči, vidiš, imam čustvo, ki me je vselej prav vodilo. Mnogo preveč je domišljav, on si ne bo nikoli priznal, da sem ga imela za norca... In vse, kar mu bom dovolila, bo to, da vzame s seboj spomin o meni, in tolažbo, da si bo mogel reči: ravnal sem pravilno, kot galanten mož, ki je dolgo živel v Parizu."

In veselo je dodala:

"Medtem pa bo osvobodil strica Foucharda, in ne bo dobil za svoj trud drugega kakor skodelico čaja, ki mu jo pocukram za lastno roko."

Naenkrat pa se ji je vrnil strah in groza nad tem, da je bila presenečena. Zopet so se pokazale solze na robu njenih trepalnic.

"Moj Bog, toda gospa Delaherche?... Kaj se bo zgodilo? Ona me nima rada, zmožna je, da pove mojemu soprogu vse."

Henrijeta se je bila pomirila. Obrisala je prijateljici oči ter jo primorala popraviti nered svoje obleke.

"Poslušaj, draga moja, ne morem se jeziti nate, in vendar veš, kako te grajam! Toda takšen strah so mi bili napravili s tvojim Prusom, bala sem se tako grdihi reči, da mi je, bogme, tvoja današnja historija še v tolažbo... Pomiri se, vse se lahko popravi."

To je bilo zelo pametno, tem bolj, čim je skoraj takoj nato vstopil Delaherche s svojo materjo. Dejal je, da je pravkar poslal po voz, ki ga odpelje v Belgijo, ker je sklenil, da hoče sedeti še noč v bruseljskem vlaku. Zato se je hotel posloviti od žene. Nato se je obrnil k Henrijeti:

"Bodite brez skrbi, gospod von Gartlauben mi je odhajaje obljubil, da se hoče pobrigati za zadevo vašega strica; in v moji odstopnosti bo že moja žena storila, kar preostaja."

Odkar je vstopila gospa Delaherche, je Gilberta, ki se ji je srce krčilo v strahu, ni izpuštila z očmi. Ali bo govorila, povedala, kar je videla, in preprečila sinov odhod? Tudi stara gospa je že pri vratih molče uprla pogled v sinova. Toda v svoji strogosti je neodvorno čutila isto olajšanje, ki je storilo tudi Henrijeto popustljivo. Moj Bog, če je s tem mladim fantom, s tem Francozom, ki se je tako hkrati bil, kako ne bi odpuštila, ko je odpuštila že zaradi stotnika Beaudoina? Njene oči so postale milejše, pogledala je stran. Naj odide sin; Edmond bo varoval Gilberto Prusa. Po njenem licu je celo šinil rahel smeh, po njenem, ki že izza dobre vesti o Coulmiersu ni bila več vesela.

"Do svidenja," je dejala in poljubila Delaherche-a. "Opravi svoj posel in vrni se nam kmalu."

In odšla je, počasi se je vrnila na drugo stran mostovža, v zaprti sobi, kjer je polkovnik s svojim strmečim obrazom gledal v temo, širečo se okoli bledosvetlega kroga, ki ga je risala svetilka.

Še tisti večer se je Henrijeta vrnila v Remilly; in tri dni kasneje je ućakala veselje, da je nekega jutra zagledala očeta Foucharda, mirno se vračajočega na pristavo, kakor da prihaja peš od kupčije, ki jo je sklenil v sosedščini. Sedel je in pojedel kos kruha s sirom. Nato je odgovoril na vsa vprašanja, brez naglice in z obrazom človeka, ki se nikdar ni bal. Zakaj so ga pa zaprli, ko ni storil ničesar zlega?

(Dalje prihodnjé)

Torče Skočir

I.

Zamolko udarja stroj, ki ga mehanično pritiska in spet izpušča starišev in suh knjigovez; listi papirja selestijo in po kleju diši, da komaj dihaš in te drega v nos bodeče in zoprno. Velika je delavnica, a zdi se ti majhna. Nakopičenega je vsepolno papirja vseh barv, in knjige ležijo že vezane in še nevezane lepo po vrsti na dolgi deski in pa v neredu na velikem kupu sredi delavnice. Skoro temno je in le eno okno razsvetljuje sobo in še to je obrnjeno na dvorišče. Zatohel zrak po pomijah in raznih odpadkih z dvorišča polzi počasi in leno skozi okno. Delavci, pomočniki in vajenci, delajo posamič ali po več skupaj in se smejejo tiho in pritaženo šepetajo. Zdajpazdaj zakolne mojster, suh in visok človek z debelimi očali na izbuljenih očeh, in prisoli kakemu vajencu nekaj gorkih krog ušes.

Vajenci so slabotni, majhni fantiči. Z nekako spoštljivostjo gledajo pomočnike, a za hrbotom jim kažejo jezike in se smejejo, če ošteje mojster katerega izmed teh ošabnežev. V dnu srca pa si ne morejo misliti ničesar lepšega in vzornjšega, kakor postati kdaj pomočnik.

Večkrat štejejo vajenci na prste, koliko let ali mesecev bodo še "učenci", in tisti, ki ima že dve leti za seboj, zre s pomilovanjem na kakega novince, češ: kaj bi ti slabotnej, kdaj še le boš ti pripelejal na to višino, kjer sem že jaz. — Največkrat se pripravljajo med seboj in se suvajo nasrkvoma; ali pa prilpeijo tovarišu kos papirja na hrbet in se smejejo do solz, če oni, nič hudega sluteč, vstane in gre po opravih k mojstru. Vselej nastane šum in grohot, dokler ne zavpije mojster in ošteje fante.

V zadnjem mesecu se najbolj norčujejo iz fanta, ki je prišel šele pred nekaterimi tedni. To je Torče Skočir, s Krtine doma, sin učiteljeve vdove, ki živi zdaj z otroci v mestu. Pravkar pristopi mojster k Torčetu in zavpije:

"Za božjo voljo, fant, kako pa šivaš! Ali ne vidiš, da visijo listi vsakebi in še številu strani ni v redu? Pazi, če ne..." in zamahne z roko, da Torče odskoči daleč v stran in prevrne kup knjig. Tedaj pa zavpije po delavnici od smeha, da Torče boječe sede na svoj stolček in solze mu stopijo v oči. Prvikrat se uči pri mojstru in sam si je bil izbral ta poklic. A že takoj prvi teden mu ni šel ta posel prav nič k srcu. A v šolo? Ne, v šolo spet ni hotel. — Saj je bil polizkusil tudi tam, a ni šlo. "Kdo bo v šoli, ko je tako temno in dolgočasno!" si je bil mislil; mati pa ga je tudi rada vzela iz šole, ker je bila že sita večnih učiteljevih pritožb.

Torče pa že misli, kam bi spet odšel; tu mu ni všeč prav nič. Tako temno je v delavnici, po kleju diši, vsak čas ga mojster in pomočnik stresa za rame ali za lase, in poleg vsega se še tako zelo norčujejo iz njega. "Ne bo šlo", pravi sam sebi. "Kar pustil bom. Le mati? E kaj, jokal bom, pa bo." Iz teh misli ga zbudi Lojze, vajenec, ki ima že eno leto učenja za seboj, in ga vpraša:

"Torče, ali si videl v stolni cerkvi podobo Matere božje?"

"Videl, videl."

"No, kakšna je?"

"Črna."

Tedaj se Lojze hudomušno nasmeje in pravi:

"Pa ti tudi več, zakaj je črna?"

"Ne; ali morda veš ti?"

Torče je ves začuden in preneha z delom.

"Vem, vem," odgovori Lojze. "To je bilo tako: Pred leti je maševal ondi neki slavni, slavni škof. Pa ko so med povzdigovanjem vsi ljudje sklonili glave in

in ljubezen in mesto in življenje polno sreče. Pomagaj mi, Tone, kako bi, kam bi?"

Srčno pozdravljen! Lina.

Večer je, ko je Lina gotova in seže v roke očetu in materi v slovo.

Oče jo še enkrat pogleda in pravi:

"Kaj res, Lina?"

Lina pokima, poljubi mater in vstopi v vlak.

M. K.

Dolores Doyle, ki je bila izbrana za kraljico poštinih uslužbencev, članov unije Ameriške delavske federacije.

se trkali na prsi, je nenadoma nekaj zahreščalo, zapokalo in zagrmelo — in, ko so ljudje pogledali sliko, je bila Mati božja v altarju črna. Tako je bilo.

Torče od začudenja strmi v Lojzeta in ne more do besede, ni ti do sapa. Lojze se komaj zdrži smeha, drugi pa se zamejejo na ves glas, da mojster naglo pristopi in zakriči: "Mir, svojat presneta!"

Skočirka, Torčetova mati, je veliko prestala na svetu. Njen mož, učitelj s Krtine, je rad pijančeval, rad je bil dobre volje, zapravljal je denar, tisto bomo plačilo, a devet otrok je hotelo jesti. — In ko je bila najstarejša hči stara dvaindvajset let in najmlajša šest mesecev, je umrl mož Skočirkin. Morali so s Krtine, in ker je imela Skočirka brata v mestu in jo je ta vabil k sebi, je odšla z vsemi otroki tja, v mislih, da ji bo brat v pomoč in podporo. Toda ob prihodu jo je brat začuden pogledal in dejal:

"Po kaj si prišla, Manca? Ali misliš, da zlato kopljem, ali da je v mestu tako življenje kakor na Krtini?"

Skočirka ga je pogledala vsa solzna in dejala:

"I saj si me vendar vabil!"

"Sem mislil, da ne boš tako neumna, da bi prišla. Nazaj pojdi!"

"Kaj noriš? Pohištvo je že na poti, otroci morajo v šolo in tako, da bi se vrnila?"

"Če je tako, pa le glej, kako bo."

"Lepo me tolažiš!" je vzdihnila Skočirka in zajokala. "Ti moj Bog, kam sem zdaj zašla!" Pa se je bilo naredilo nekako vse skupaj, seveda z vednim prosjačenjem za podpore, ob večnem pomanjkanju in prehudem ponižanju. Čez leta so mlajše podpirali starejši, dosti seveda ne; ko so bili z doma, so pozabili, kako hudo je življenje tam.

Največ skrbi je delal Skočirki Torče. Petnajst let je bil star, bila je bila muka zanj in Skočirka se je tolažila, da bo ostal vsaj pri rokodelstvu. Čuden fant je bil in rekel so, da mu malo manjka. Nenavadne misli in želje je imel, sredi noči je časih planil s postelje in vpil na pomoč. Visok je bil in slok in ni vedel, kam bi z rokami in nogami. Imel pa je tihe, sanjave oči in je bil ves otroški. Delal je igrače za najmlajšo Anico, lepil senčnike, izrezaval vojake in punčke in hiše in jih lepil na palčice. Vse srečen je bil v takem delu, smehljaj se je sam sebi in občudoval lične izdelke. Rad se je smejal in pripovedoval razne norčije. Bil je velik otrok!

Ker so stanovali Skočirjevi zunaj mesta, je hodil Torče rad po polju in travnikih in jeseni mu je dala koruza dosti opravka. Nekeč ga je bil zasledil gospodar in od tedaj je stopal Torče z velikim strahom k debelim, rumenim storžem in hitro je stekel, ko je imel plen pod suknjičem. Repo pa je olupil šele sredi mesta. — Pozimi se je kepal in večkrat je prišel ves razvnet in poln razkošja domov. Tedaj se je široko za-

smejal, vrgel klobuk v kot in dejal v smehu: "To sem jih, te šeme!" — Vneto je poslušal, če mu je kdo pravil o vojskah, čudežih ali roparjih. Pa v najresnejšem trenutku, ko si misli, da je ves prevzet in prestrašen, se je mahoma zagrohotal in osmešil besede. Časih pa je sedel v kot in se je mlo jokal. In zelo strahopeten je bil; Bog varuj, da bi bil ponoči sam in brez luči v kaki sobi. Tak je bil.

Ko pride Torče na večer domov, je še ves prevzet od čudeža in kar pozabi na večerjo.

"Ko bi vedeli, kaj jaz vem!"

"No, kaj pa, kaj?" se oglasita sestri, brat preneha z učenjem in še mati povese pletenje.

"Tista črna Mati božja v stol-

ni cerkvi, ali veste da je... la šele pred kratkim... "Očrnela je! Joj, Torče, dejali v velikem smehu... je, mati pa je dodala... "I kdo te pa je spet?" "Kaj se pa smeješ?" začuden Torče in je... dno duše. "Saj mi je Lojze vedal, vajenec, bo v... del!"

"O to te je! O to te je! verjameš!" se roga brat. "Kar molči, veš! Ti pa... veš, kajne? Lojze bo... nik čez leto, veš, pa bi... vedel, misliš? Ti pa... več veš menda..." in vsi gre Torče v kot in v... po omari.

"Tiho bodi", pravi... se pripravata? Pa Torče... veš, da so zamorci črni? je to zamorska Mati božja? Torče široko odpre oči... ga, da je verjel in se... ma in v delavnici. Tudi... mu pride v spomin. "Zato so se tako smejali... vi tiho."

"Kaj se ne bi!" (Dalje prihodnjé)

ZASTOPNIKI LI PROSVETE

so vsi društveni tajniki in člani, ki jih društva izvolijo v zastopnike za dolžnostno delo.

Nasli nastavljeni lokalni zastopniki za dolžnostno delo: Louis Barborich, za Milwaukee in okolice.

Anton Jankovich, za Cleveland in okolice.

Andrej Pirtz iz Ely, Minn., vo Minnesota.

Frank Klun iz Chisholma, Chisholm in okolice.

Frank Cretan iz Tiro Hill, vso srednje-vzhodno Penna.

Anton Zornik iz Hernandia, vso zapadno Pennsylvanijo.

Joe Pernel iz Liberty, Penna. Penna.

John Zornik za Detroit in okolice.

Poleg vseh teh pa lahko vsi naročniki sam po sebi oddajo direktno listo.

PROSVETA

2857 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častnice, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P. TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vođstvo tiskarne. — Cene zmerno, unijske dele po Piki po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2857-59 S. LAWDALE AVENUE CHICAGO, ILL. TEL. ROCKWELL 4804

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni ali več letnim naročinam. List Prosveta stane za vse enako, za člana ali družino eno leto eno naročnino. Ker pa člani plačajo pri naročninah eno leto eno naročnino. Torej sedaj ni vredno, da je list predrag za člana S.N.P. List Prosveta je vsekakor gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi red čital list vsak dan.

Pojasnili: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti S.N.P.J. ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj denar, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako član naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnine.

Cena listu Prosveta je:

Za Družn. državo in Kanado \$6.00	Za Ciceru in Chicago je...
1 tednik in...	1 tednik in...
2 tednika in...	2 tednika in...
3 tednike in...	3 tednike in...
4 tednike in...	4 tednike in...
5 tednikov in...	5 tednikov in...

Za Evropo je \$2.00

Ispolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja Money Order v pisnu in si naročite Prosveto. List, ki je vsekakor...

PROSVETA, S.N.P.J. 2857 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsote \$...

1) Ime... Čl. družine...

2) Naslov... Čl. družine...

3) ... Čl. družine...

4) ... Čl. družine...

5) ... Čl. družine...

Mesto... Družna

Nov naročnik... Star naročnik

Lina

(Nadaljevanje in konec.)

Večer mi je postal predolg; zakaj dolgočasno je vedno poslušati uro, farovškega psa in hojo copatov nad mojo glavo. Potem ko se bo umirilo vse, bom gledala umetniške slike, in polnoč bo, preden pojdem k počitku. Tako je skoraj vedno. Po šest, sedem ur sedim pri peči, pijem čaj in berem. Vse drugače živim tu: tišje, globlje. Samota in mir me silita, da govorim sama s seboj. Pred Božičem sem se samo smejala in uživala z vso intenzivnostjo srca in živcev. Prišlo je kakor pijanost s tako silo, da nisem mogla razumeti ničesar več, le svoje močno veselje. Če sem hodila v nočeh domov iz Kokre, bi bila vriskala, poljubila zemljo, objela gore in se potopila v tisto globoko, temno nebo, ki je tu tako silno lepo. — Zdal jo so za menoj vsi drugačni dnevi in vse druge noči, in smejala se je dolgo nasmeh. Pred menoj je pot — vse preje kot vesela, a taka, kakršno hočem.

Pišem o pariškem življenju. Rada bi vsaj enkrat videla tisto divje življenje že zato, da bi videla, kaj bi se odzvalo v meni, ali stud, ali tisto, kar opijani druge...

V marcu pojdem domov, potem pa najbrže v Potok spet med purgarje. Od tu pojdem

težko, ker dvomim, da bi bil kraj kje tako lep in poln miru, kakor je Podgorje. —

A tisto daljno, daljno, in vendar tako sredi mene, tisto o svobodi in prostosti izven službe učiteljice — o kako me vabi in sili bolj in bolj! Očital mi boš spet neodločnost. Pa tako je, Tone!

Pozdrav! Lina.

Če človek nima doma, je hudo, a če ga ima, je spet hudo. Očira me. Že sama sem neodločna, a zdaj še dom. Govorila sem doma o Parizu. Pa saj veš, kam bi mlado in neizkušeno dekle s takimi preširnimi besedami! In vendar — šlo bo, boš videl, da pojde. Gotovo se smehljaj, Tone? Pa boš videl, imela bom vendarle toliko moči, da me potegne preko vsega.

Tu živim kakor v adventu, če ne še bolj spokorno. Moja sosedica, dva stara človeka, se čudita moji mladosti, ki je vsa brez življenja. "Žalostno vas je gledati," pravita. Jaz pa ne čutim starosti ne žalosti. Hodim v mraku med temi griči in iščem v gozdu zvončkov in zimzelena. Morda iščem pomladi. Ljudi ne vidim dosti, edino pri kosilu. Tu sta dva pametna človeka: prvi šestindvajsetletni bankrotni starček, ki gleda name kakor na naivnega otroka in me vendarle zavida; človek, ki ga je ubila prestara mladost. Drugi je ve-

sel, mlad in zelo zloben. A ne moreš mu zameriti, kakor otroku ne, če ti pokaže jezik. — Po kosilu filozofiramo, pripravimo se, ali pa nam tisti veseli fant pripoveduje posamezna poglavja veselih novel, ki jih je sam doživel. In smejemo se tako hrupno, da v sosednji sobi stikajo glave.

Pozdravljen! Lina.

Tako je prišlo, da ne morem več. Vedno so mi v mislih one besede, ki si mi jih dejal zadnjič ob slovesu, ko spet nisem bila pripravljena iti s teboj, iste besede, Tone: "Ali ne veš, Lina, da je boljše živeti eno samo leto, kakor pa trpeti sto let?" In zdaj sem sredi razpaljenih misli, sredi dvomov in upov in tako, tako ne morem več. — Šla sem in govorila očetu, da moram oditi, da moram v svet. Očetu je bilo hudo, še zdaj vidim njegove prestrašene oči, ko je bil dejal: "Lina, pamet triletnega otroka imaš." Pa ko je videl, da mislim resno, so stopile solze v njegove oči in mati je jokala. Moj Bog, Tone, kaj, kaj bi? Pa te spet vidim in silim, kako me objame in pravi: "Ali ne veš, da je treba za ljubezen nekaj več, Lina?" In tvoje oči so gorele in besede so se ti tresle. — Kakor v šerjavi sem: na eni strani dom, starši, medla starost v dolgočasu na kmetih; na drugi strani ti